

ಪಶು ಸಂಗೋಪನೆ: ದುಪ್ಪಟ್ಟು ಆದಾಯ

ಮಂಜುನಾಥ ಪಾಟೀಲ್ ಮತ್ತು ಅನಂತರಾವ್ ದೇಸಾಯಿ

ಕೃಷಿ ವಿಜ್ಞಾನ ಕೇಂದ್ರ, ಕಲಬುರಗಿ - 585 101

☎: 9449236868

ಮಿಂಚಂಚೆ: manjunathpatilvet@gmail.com

ಪಶುಸಂಗೋಪನೆಯಲ್ಲಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳು ಕಡಿಮೆ. ಇದ್ದರೂ ಕೂಡ ರೈತರಿಗೆ ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿ ಸಿಗುವುದು ಅಪರೂಪ. ಕಡಿಮೆ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ರೈತರೂ ಕೂಡ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಕೆಲವು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಜಲಕೃಷಿ (ಹೈಡ್ರೋಪೋನಿಕ್ಸ್), ಪಾಲಿಥಿನ್ ಜೀಲದಲ್ಲಿ ರಸಮೇವು ತಯಾರಿಕೆ, ಮೇವಿನ ಕೆಳಿಟಿಯಾ ಸ್ಥಾಪನೆ, ಕೊಣ್ಣೆಗೆ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಕುರಿ/ಆಡು ಸಾಕುವುದು ಹಾಗೂ ಮಲಕೊಬ್ಬಿಸುವಿಕೆಯ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ, ಕೊಡು-ಕೊಟ್ಟುವ ಒಡಂಬಡಿಕೆಯೊಂದಿಗೆ ಮೊಲಸಾಕಾಣಿಕೆ ಹಾಗೂ ಬರಡು / ಗೊಡ್ಡು ಎಮ್ಮೆ / ಆಕಳು ಸಾಕುವುದು ಮುಂತಾದವುಗಳ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಮಾಹಿತಿ ಇಲ್ಲಿದೆ.

ಇಂದು ಭಾರತದ ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ತೋಟಗಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ದಿನೇ-ದಿನೇ ಹಲವಾರು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳು ಹೊರಬರುತ್ತಿವೆ. ವಿವಿಧ ಅಂತರ್ ಬೆಳೆ, ಸಮಗ್ರ ಕೃಷಿ ಪದ್ಧತಿ, ಯಂತ್ರೋಪಕರಣ ಬಳಕೆ, ಸಂಸ್ಕರಣೆ ಹಾಗೂ ಮೌಲ್ಯವರ್ಧನೆ ಇತ್ಯಾದಿ. ಈ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳು ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ತೋಟಗಾರಿಕೆ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳ, ಪ್ರಗತಿಪರರೈತರ ಪರಿಶ್ರಮದಿಂದ ಬಂದಿರುವುದು ಸಂತಸದ ವಿಷಯ.

ಜಲ ಕೃಷಿ (ಹೈಡ್ರೋಪೋನಿಕ್ಸ್): ಪೋಷಕಾಂಶಗಳು ಮತ್ತು ಖನಿಜಾಂಶಗಳ ದ್ರಾವಣವನ್ನು ಮಣ್ಣಿಲ್ಲದೇ ನೀರಿನ ಮುಖಾಂತರ ನೀಡಿ ಬೆಳೆ ಬೆಳೆಯುವ ವಿಧಾನಕ್ಕೆ ಜಲಕೃಷಿ (ಹೈಡ್ರೋಪೋನಿಕ್ಸ್) ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಇದರಲ್ಲಿನ ವಿಶೇಷತೆಗಳು ಹೀಗಿವೆ.

ಈ ಜಲ ಕೃಷಿ ಘಟಕದಲ್ಲಿ ಮೇವಿನ ಗೋವಿನ ಜೋಳ (ಮೆಕ್ಕೆಜೋಳ), ಗೋಧಿ, ಬಾರ್ಲಿ ಅಥವಾ ಒಟ್ ಬೀಜವನ್ನು ಬಳಸಿ ಮೇವನ್ನು ಬೆಳೆಯಬಹುದು. ಹೈಡ್ರೋಪೋನಿಕ್ಸ್ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಅತಿ ಕಡಿಮೆ ನೀರು ಹಾಗೂ ಜಾಗ ಬಳಕೆ ಮಾಡಿ, ಹವಾಮಾನ ವೈಪರಿತ್ಯದ ಸಮಸ್ಯೆಯಿಲ್ಲ. ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಎಕರೆ ಹೊಲದಲ್ಲಿ 65 ದಿನಕ್ಕೆ 24 ಟನ್ ಮೇವಿನ ಮೆಕ್ಕೆಜೋಳ

ಬೆಳೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ 25 ಲಕ್ಷ ಲೀಟರ್ ನೀರು ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಹೈಡ್ರೋಪೋನಿಕ್ಸ್‌ನಲ್ಲಿ 10 ದಿನದಲ್ಲಿ ಮೇವು ಬೆಳೆದು 1,44,000 ಲೀಟರ್ ನೀರು ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ, 25 ಪಟ್ಟು ಹೆಚ್ಚು ನೀರು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಶೇ. 5 ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಶೇ. 5 ಕೃಷಿಯ ನೀರನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಈ ವಿಧಾನವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಬಹುದು. ಒಂದು ಟ್ರೇನಲ್ಲಿ 1/2 ಕಿ.ಗ್ರಾಂ ಮೊಳಕೆಯೊಡೆದ ಮೆಕ್ಕೆಜೋಳವನ್ನು ಹಾಕಿದಾಗ, 8ನೇ ದಿನಕ್ಕೆ 2.5-3.00 ಕಿ.ಗ್ರಾಂ ಹಸಿರು ಮೇವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ (6 ಪಟ್ಟು). ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ, 9 ಟ್ರೇಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಒಂದು ದಿನಕ್ಕೆ 27 ಕಿ.ಗ್ರಾಂ ಹಸಿರು ಮೇವನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು. ಇದರಿಂದ, 1ಆಕಳು/1ಎಮ್ಮೆ/5ಕುರಿ/5ಆಡು ಸಾಕಬಹುದು. ಹೈಡ್ರೋಪೋನಿಕ್ಸ್ ವಿಧಾನದಿಂದ ಬೆಳೆದಂತಹ ಮೇವು ಬೇಗ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ರುಚಿಕರವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಜಾನುವಾರುಗಳು ಇಷ್ಟಪಟ್ಟು ತಿನ್ನುತ್ತವೆ. ಹೀಗಾಗಿ, ಹಾಲಿನ ಇಳುವರಿ ಹಾಗೂ ಗುಣಧರ್ಮವು ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆ. ಹೈಡ್ರೋಪೋನಿಕ್ಸ್ ಬೆಳೆದ ಮೇವಿನಲ್ಲಿ ಶೇ. 13 ರಷ್ಟು ಪ್ರೋಟೀನ್, ಶೇ.3 ರಷ್ಟು ಕೊಬ್ಬು, ಶೇ. 14 ಕಷ್ಟಾ ನಾರು ಹಾಗೂ ಶೇ. 51 ರಷ್ಟು ಶರ್ಕರ ಪಿಷ್ಟಾದಿಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. 4-5 ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ, ಹೈಡ್ರೋಪೋನಿಕ್ಸ್ ಘಟಕಗಳು 8-10 ಲಕ್ಷಕ್ಕೆ ದೊರಕುತ್ತಿದ್ದವು.

ಆದರೆ, ಇಂಜಿನಿಯರ್‌ಗಳ/ಪ್ರಗತಿಪರರೈತರಿಂದ/ಕ್ರಿಯಾಶೀಲ ರೈತವಿಜ್ಞಾನಿಗಳಿಂದ ಇಂದು ಹೈಡ್ರೋಪೋನಿಕ್ಸ್ ಘಟಕಗಳು 30,000 ಅಥವಾ 35,000 ರೂ. ಗಳಿಗೆ ದೊರಕುತ್ತಿವೆ. (ದೊರಕುವಂತಹ ಸ್ಥಳವೊಂದರ ಮೊಬೈಲ್ ಸಂಖ್ಯೆ: ಸಚಿನ ಬಾಗಲಕೋಟೆ, ಮೊ.ಸಂ. 9986866217). ಘಟಕವನ್ನು ರೈತರು ತಾವೇ ಖುದ್ದಾಗಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವಂತಹ ಪಿವಿಸಿ ಪೈಪುಗಳು, ನೆರಳು ಪರದೆ, 1/2 ಎಚ್.ಪಿ. ಮೋಟಾರ್, 72 ಟ್ರೇಗಳನ್ನು ಖರೀದಿ ಮಾಡಿ ಹಾಗೂ ಇದಕ್ಕೆ ಸ್ಪಿಂಕ್ಲರ್ ನೀರಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡರೆ ಇನ್ನೂ ಖರ್ಚುಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುತ್ ಕೊರತೆಯಿರುವುದರಿಂದ ಹೈಡ್ರೋಪೋನಿಕ್ಸ್ ಘಟಕವನ್ನು ನಡೆಸಲು ತೊಂದರೆಯಾಗಬಹುದು. ಸೋಲಾರ್ ಹೈಡ್ರೋಪೋನಿಕ್ಸ್ ಘಟಕಗಳು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿವೆ. (ಇಂತಹ ಘಟಕಗಳನ್ನು ಖರೀದಿಸಲು ಕಲಬುರಗಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹಾಳ ಸುಲ್ತಾನಪುರ ಗ್ರಾಮದ ರೈತ ವಿಜ್ಞಾನಿ ಶ್ರೀ ಶರಣಬಸಪ್ಪ ಪಾಟೀಲ್ ಅವರ ಅನುಭವ ಕೇಳಲು ಮೊ.ಸಂ. 9900438541 ಯನ್ನು ಸಂಪರ್ಕಿಸಬಹುದು) ಈ ಘಟಕಗಳು ಕೂಡ ರೂ. 30,000-35,000/- ಗಳವರೆಗೆ ದೊರಕುತ್ತವೆ.

ಮಾಂಸಕ್ಕಾಗಿ ಕೋಣಕರುಗಳ ಪಾಲನೆ: ರೈತರು ಎಮ್ಮೆಕರು, ಕೋಣದಕರು ಎಂಬ ಭೇದಭಾವ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಎಮ್ಮೆಕರು ಹುಟ್ಟಿದರೆ ಗಿಣ್ಣದ ಹಾಲು ಕುಡಿಸುವುದು, ಕಾಲ-ಕಾಲಕ್ಕೆ ಜಂತುನಾಶಕ ಔಷಧಿ ಹಾಕುವುದು ಹಾಗೂ ಲಸಿಕೆ ಹಾಕಿಸುವುದು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ, ಕೋಣದ ಕರುವಿಗೆ ನಿಶ್ಯಾಳಜಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. 3 ರಿಂದ 6 ತಿಂಗಳ ಕೋಣಕರುಗಳನ್ನು ರೂ. 600 ರಿಂದ 1200 ಕ್ಕೆ ಕಟುಕರಿಗೆ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಕೋಣಕರುವನ್ನು ಎಮ್ಮೆ ಕರುಗಳ ಹಾಗೆ ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ಸಾಕಿದಾಗ 150 ರಿಂದ 200 ಕಿ.ಗ್ರಾಂ ದೇಹದತೂಕ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಆಗ ಇವುಗಳನ್ನು ರೂ. 10,000-15,000/- ಗಳವರೆಗೆ ಮಾರಾಟ ಮಾಡಬಹುದು.

ಪಾಲಿಥಿನ್ ಚೀಲದಲ್ಲಿ ರಸಮೇವು ತಯಾರಿಕೆ: ಶೇ. 65-75 ತೇವಾಂಶವಿರುವ ಮತ್ತು ಹಾಲುಗಾಳು ಇರುವ ಹಂತದಲ್ಲಿನ ಹಸಿರುಮೇವನ್ನು ಕೊಯ್ದು 1-2 ಇಂಚುಗಳ ತುಣಕಗಳಾಗಿ ಕತ್ತರಿಸಬೇಕು. ನಂತರ ಗಾಳಿಯಾಡದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಂಡು

21 ದಿನಗಳ ನಂತರ ನಿಯಂತ್ರಿತ ರಸಾಯನಿಕ ಕ್ರಿಯೆಯಿಂದ ತಯಾರಾದ ಮೇವಿಗೆ ಸೈಲೇಜ್, ರಸಮೇವು ಅಥವಾ ಹಗೇವು ಮೇವು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ

ರಸಮೇವಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಬೆಳೆಗಳು: ಗೋವಿನ ಜೋಳ, ಜೋಳ, ಸಜ್ಜೆ ಮತ್ತು ಬಹುವಾರ್ಷಿಕ ಹುಲ್ಲುಗಳನ್ನು ರಸಮೇವಾಗಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಬಹುದು. ದ್ವಿದಳ ಮೇವಿನ ಬೆಳೆಗಳಾದ ಕುದುರೆ ಮೆಂತೆಸೊಪ್ಪು, ಅವರೆಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಸ್ತ 20 ಕ್ಕಿಂತ ಮೀರದಂತೆ ಎಕದಳ ಮೇವಿನ ಬೆಳೆಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಬೆರೆಸಿ ರಸಮೇವು ಮಾಡುವುದು ಉತ್ತಮ.

ಗುಂಡಿ ತಯಾರು ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಖರ್ಚಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ, ಮೇವನ್ನು ತುಂಬುವಂತಹ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಆಳುಗಳು ಬೇಕಾಗಿರುವುದರಿಂದ ರೈತರು ಈ ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಲು ಹಿಂದೇಟು ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಆದ್ದರಿಂದ, 1ಮೀ. x 1ಮೀ. x 1ಮೀ. ಅಳತೆಯ ಪಾಲಿಥಿನ್ ಚೀಲದಲ್ಲಿ 1 ಟನ್ ಮೇವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಬಹುದು. ಈ ಪಾಲಿಥಿನ್ ಚೀಲವು ರೂ. 650ರಲ್ಲಿ ದೊರಕುತ್ತದೆ ಸಾಗಣಿಕೆಯ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಸೇರಿಸಿರೂ. 700-800/- ರಲ್ಲಿ ಈ ಚೀಲವು ದೊರಕುತ್ತದೆ. (ಪಾಲಿಥಿನ್ ಚೀಲವು ದೊರಕುವ ಒಂದು ಸ್ಥಳ ಕೊಲ್ಹಾಪುರ. ಮೊಬೈಲ್ ಸಂಖ್ಯೆಗಳು: 094224 12728, 02312644020, 02312660048)

ಪಾಲಿಥಿನ್ ಚೀಲದಲ್ಲಿ ರಸಮೇವು ತಯಾರಿಸುವ ವಿಧಾನ

ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಚೀಲವನ್ನು ಮೊದಲಿಗೆ 4 ಕಡೆಕಟ್ಟಿ ಸ್ವಲ್ಪ ನೆಲದ ಅಂತರದಿಂದ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಬೇಕು. ಮೇವು ಕತ್ತರಿಸುವ ಯಂತ್ರದಿಂದ ಮೆಕ್ಕೆಜೋಳ/ ಜೋಳ/ಹೈಬ್ರಿಡ್ ನೇಪಿಯರ್ ಹಸಿರು ಮೇವನ್ನು 1-2 ಇಂಚಿನ ತುಣುಕುಗಳಾಗಿ ಕತ್ತರಿಸಿ ಮೇವನ್ನು ತುಂಬಬೇಕು. ತುಂಬುವಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ 1 ಟನ್ ಹಸಿರು ಮೇವಿಗೆ 1 ಕಿ. ಗ್ರಾಂ ಉಪ್ಪು, 2 ಕಿ. ಗ್ರಾಂ ಬೆಲ್ಲ ಉಪಯೋಗ ಮಾಡಿದರೆ ರಸಮೇವಿನ ಗುಣಮಟ್ಟ ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆ. ತುಂಬುವಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು/ಇಬ್ಬರನ್ನು ಚೀಲದಲ್ಲಿ ಇಳಿಸಿ ತುಳಿಸಬೇಕು. ಒಂದು ಮೇವಿನ ಪದರಕ್ಕೆ ಮತ್ತೊಂದು ಮೇವಿನ ಪದರಕ್ಕೆ ಸ್ಥಳ ಇರದಹಾಗೆ ಹವಾರಹಿತ

ವಾತಾವರಣ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಬೇಕು. ಎಷ್ಟು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಒತ್ತಲಾಗುವುದೋ ಅಷ್ಟು ಚೆನ್ನಾಗಿ ರಸಮೇವು ತಯಾರಾಗುವುದು. ಹಸಿರು ಮೇವನ್ನು ಒತ್ತಿ-ಒತ್ತಿ ತುಂಬಿದ ನಂತರ ಚೀಲವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಬಿಗಿದುಕಟ್ಟಬೇಕು. ನಂತರ ಚೀಲದ ಮೇಲೆ ಭಾರದಕಲ್ಲು/ಮರದ ದಿಂಬು ಇಡಬೇಕು. ಗಾಳಿ ಮತ್ತು ಮಳೆಯ ನೀರು ಪಾಲಿಥೀನ್ ಚೀಲದ ಒಳಗಡೆ ಹೋಗದಂತೆ ಮೇಲ್ಭಾಗವೇ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ಉತ್ತಮ ರಸಮೇವು: ಬಂಗಾರದ ಹಳದಿ ಬಣ್ಣ, ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ಆವು ಮತ್ತು ಹಣ್ಣಿನ ವಾಸನೆ ಇವು ರಸಮೇವಿನ ಮುಖ್ಯವಾದ ಲಕ್ಷಣಗಳು. ಪಾಲಿಥೀನ್ ಚೀಲದಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾಗಿ ಒತ್ತಿ ಹವಾರಹಿತ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ಕಂದು ಬಣ್ಣದ ತಂಬಾಕಿನ ವಾಸನೆ ಬರುವುದು.

ಲಾಭಗಳು: ಹಾಲು ಹಿಂಡುವ ಜಾನುವಾರುಗಳಿಗೆ ಪ್ರತಿದಿನ 7-10 ಕಿ.ಗ್ರಾಂ ರಷ್ಟು ರಸಮೇವನ್ನು ಕೊಡಬಹುದು. ಹೀಗಾಗಿ, ಒಬ್ಬರೈತನು 1 ಆಕಳು/ಎಮ್ಮೆಯನ್ನು 4 ತಿಂಗಳವರೆಗೆ ಇನ್ನಿತರ ಮೇವು, ದಾಣಿ ಮಿಶ್ರಣ ಕೊಟ್ಟು ಸಾಕಬಹುದು. ಕೊಟ್ಟಿಗೆ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಆಡು/ಕುರಿ ಸಾಕುವಂತಹ ರೈತರಿಗೆ ಈ ಪದ್ಧತಿಯು ಒಂದು ವರದಾನವೇ ಸರಿ. ಏಕೆಂದರೆ, 1 ಕುರಿ/ಆಡಿಗೆ/ 1 ದಿನಕ್ಕೆ 1 ಕಿ.ಗ್ರಾಂ ರಷ್ಟು ರಸಮೇವನ್ನು ನೀಡಬಹುದು. ಹೀಗಾಗಿ (10ಹೆಣ್ಣು ಆಡು + 1 ಹೋತ) 3 ತಿಂಗಳವರೆಗೆ ಇನ್ನಿತರ ಮೇವು, ದಾಣಿ ಮಿಶ್ರಣಕೊಟ್ಟು ಸಾಕಬಹುದು. ರಸಮೇವು ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಮೇವಿನ ಪಚನ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಬಹುದು. ರಸಮೇವು ತಯಾರಿಕೆಯು ಹವಾಮಾನದ ಬದಲಾವಣೆ ವ್ಯತ್ಯಾಸದ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿಸಿರುವುದಿಲ್ಲ. ರಸಮೇವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದಾಗ ಅದರಲ್ಲಿ ಇರುವ ಎಲ್ಲಾ ಅವಶ್ಯಕತೆಯ ಪೋಷಕಾಂಶಗಳು ಬಹಳ ದಿನಗಳ ವರೆಗೆ ಉಳಿಯುತ್ತವೆ.

ಮೇವಿನ ಕೆಫಿಟಿರಿಯಾ ಸ್ಥಾಪನೆ: ಒಂದು ಎಕರೆ ಹೊಲದಲ್ಲಿ 3 ರಿಂದ 4 ಏಕವಾರ್ಷಿಕ/ಬಹುವಾರ್ಷಿಕ ಮೇವಿನ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಮೇವಿನ ಕೆಫಿಟಿರಿಯಾ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಉದಾ. 1 ಎಕರೆ ಹೊಲದಲ್ಲಿ 1/2ಎಕರೆ ಹೈಬ್ರಿಡ್ ನೇಪಿಯರ್ ಹುಲ್ಲು/ಬಹುವಾರ್ಷಿಕ ಮೇವಿನ ಜೋಳ, 1/4ಎಕರೆಯಲ್ಲಿ ಕುದುರೆ ಮೆಂತೆ/ಸೈಲೋಸ್ಟಾಂಥಸ್

ಮತ್ತು ಇನ್ನುಳಿದ 1/4ಎಕರೆಯಲ್ಲಿ ಮೇವಿನ ಗೋವಿನ ಜೋಳ ಬೆಳೆಸುವುದು. ಹೊಲದ ಸುತ್ತ ಬದುಗಳ ಮೇಲೆ ಕರಿಜಾಲಿ/ಗ್ಲಿರಿಸೀಡಿಯಾ/ಸುಬಾಬುಲ್/ಚೋಗಚೆ/ನುಗ್ಗೆ/ಬನ್ನಿ ಗಿಡಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಬೇಕು. ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ, ಸಕ್ಕರೆ ಹಾಗೂ ಪ್ರೋಟೀನ್ ಅಂಶವುಳ್ಳ ಮೇವಿನ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯಬೇಕು. ಈ ಮೇವನ್ನು ಮೇವು ಕತ್ತರಿಸುವ ಯಂತ್ರದಿಂದ ಕತ್ತರಿಸಿ ಪ್ರತಿ ದಿನ ಒಂದು ಎಮ್ಮೆ/ಆಕಳಿಗೆ, 15-20 ಕಿ.ಗ್ರಾಂ ನೇಪಿಯರ್ ಹುಲ್ಲು/ಬಹುವಾರ್ಷಿಕ ಮೇವಿನ ಜೋಳ/ ಮೆಕ್ಕೆಜೋಳ ಹಾಗೂ 8-10 ಕಿ.ಗ್ರಾಂ ಕುದುರೆಮೆಂತೆ/ ಸೈಲೋಸ್ಟಾಂಥಸ್ ಹಾಕುವುದರಿಂದ ಹಾಲಿನ ಇಳುವರಿ ಮತ್ತು ಹಾಲಿನಲ್ಲಿರುವ ಕೊಬ್ಬಿನಾಂಶವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಬಹುದು. ಕುರಿ/ಆಡುಗಳಿಗೆ ಹಸಿರು ಹುಲ್ಲಿನಜೊತೆಗೆಗಿಡ-ಮರಗಳ ಎಲೆಗಳನ್ನು ತಿನ್ನಿಸುವುದರಿಂದ ಸಣ್ಣ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಜಾಸ್ತಿ ತೂಕವನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು.

ಕೊಟ್ಟಿಗೆ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಕುರಿ/ ಆಡು ಸಾಕಾಣಿಕೆ: ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಕುರಿ/ಆಡುಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿಗೆ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಕುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿದೆ. ಈ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಕಿದಾಗ ರೈತರು ಮರಿಕೊಬ್ಬಿಸುವಿಕೆಯ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಸುಮಾರು 3-4 ತಿಂಗಳು ಗಂಡುಕುರಿ/ಆಡಿನ ಮರಿ (ಕೆಂಗುರಿ/ಬನ್ನೂರು/ಎಳಗ/ ಉಸ್ಮಾಬಾದಿ) ಗಳನ್ನು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಿಂದ ಖರೀದಿ ಮಾಡಿ 6 ತಿಂಗಳವರೆಗೆ ಸಾಕುವುದು. ಅಂದರೆ, ಗಂಡು ಕುರಿ/ ಆಡಿನ ಮರಿಗಳು 9-10 ತಿಂಗಳು ಆಗುವವರೆಗೆ ಸಾಕುವುದು. ತದನಂತರ ಬಕ್ರೀಡ್/ಕ್ರಿಸ್‌ಮಸ್/ದಸರಾ ಹಬ್ಬಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಸಿಕೊಂಡು ಮಾರಾಟ ಮಾಡಬೇಕು. ಈ ರೀತಿ ಮಾಡಿದಾಗ ಕಡಿಮೆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಗೋಜಿಲ್ಲದೆ ಹಣ ದುಪ್ಪಟ್ಟು ಗಳಿಸಬಹುದು. ಏಕೆಂದರೆ 3-4 ತಿಂಗಳ ಟಗರು/ಹೋತ ಮರಿ 16-18 ಕಿ.ಗ್ರಾಂ ತೂಗುತ್ತವೆ. ಇಂತಹಕುರಿ/ಆಡುಗಳನ್ನು ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ಸಾಕಿದಾಗ ಒಂದು ತಿಂಗಳಿಗೆ 4.5-5 ಕಿ.ಗ್ರಾಂ ತೂಕ ಪಡೆಯುತ್ತವೆ. ಅಂದರೆ, 9-10 ತಿಂಗಳಿಗೆ 45-50 ಕಿ.ಗ್ರಾಂ ತೂಕ ಪಡೆಯುತ್ತವೆ. ಹೀಗಾಗಿ, ಇಂತಹ ದಷ್ಟ-ಪುಷ್ಟ ಟಗರು/ ಹೋತದ ಮರಿಗಳನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಎರಡು/ಮೂರು ಪಟ್ಟು ಹಣ ಗಳಿಸಬಹುದು.

ಕೊಡು-ಕೊಳ್ಳುವ ಒಡಂಬಡಿಕೆಯೊಂದಿಗೆ ಮೊಲಸಾಕಾಣಿಕೆ ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಮೊಲ ಸಾಕಾಣಿಕೆ ಮಾಡುವುದು ಎಲ್ಲಾಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಲಿತಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ. ಈ ಕೊಡು-ಕೊಳ್ಳುವ ಒಡಂಬಡಿಕೆಯಲ್ಲಿ ರೈತರು ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ಅಂಶಗಳು ಹೀಗಿವೆ.

- ಒಂದು ಉದ್ದನೆಯ ಪಂಜರದಲ್ಲಿ 7 ಹೆಣ್ಣು ಮೊಲ + 3 ಗಂಡು ಮೊಲಗಳ ಜೊತೆಗೆ 10 ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಮೇವುಣಿಕೆಗಳು ಹಾಗೂ 1/2 ಕಿ.ಗ್ರಾಂ ಕುದುರೆಮೆಂತೆ ಬೀಜಕ್ಕೆ ರೂ.16000-17,500/- ವರೆಗೆ ಖರ್ಚಾಗುತ್ತದೆ.
- ಒಂದು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಕನಿಷ್ಠ 8 ರಿಂದ 10 ರೈತರು ಸಾಕುತ್ತಿರಬೇಕು. ಇದರಿಂದ, ಮೊಲ ಖರೀದಿ ಮಾಡುವವರಿಗೆ ಒಂದೇ ಬಾರಿ ತೂಕಕ್ಕೆ ಬಂದ ಮೊಲಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಸುಲಭವಾಗುತ್ತದೆ.
- ಮೊಲದಘಟಕ ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವ ಮುಂಚೆ ಮೊಲ ಸಾಕಾಣಿಕೆ ಘಟಕಕ್ಕೆ (ಖರೀದಿ ಮಾಡುವಂತಹ ಸ್ಥಳ) ಹೋಗಿ ಸತ್ಯಾಸತ್ಯತೆಯನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.
- ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರುವ ಕೃಷಿ ವಿಜ್ಞಾನಕೇಂದ್ರ/ಜಿಲ್ಲಾ ಕೃಷಿ ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮೊಲ ಸಾಕಾಣಿಕೆಯ ಬಗ್ಗೆ ತರಬೇತಿ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಬರಡು/ಗೊಡ್ಡು ಎಮ್ಮೆ/ಆಕಳು ಸಾಕುವುದು: ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಗರ್ಭಿಣಿ/ಹಾಲು ಹಿಂಡುವಂತಹ ಆಕಳು/ಎಮ್ಮೆಯು ರೂ. 40,000-50,000/- ಬೆಲೆ ಬಾಳುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಬರಡು/ಗೊಡ್ಡು (ಹಾಲು ಹಿಂಡದೆ ಇದ್ದಾಗ) ರೂ. 4000-5000/- ಬೆಲೆ ಬಾಳುತ್ತದೆ. ಇಂತಹವುಗಳನ್ನು ರೈತರು ಇನ್ನೊಬ್ಬ ರೈತರಿಗೆ ಮೋಸ ಮಾಡಿ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವುದು ಅಥವಾ ಕಟುಕರಿಗೆ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇಂತಹ ಗೊಡ್ಡು ಎಮ್ಮೆ/ಆಕಳುಗಳನ್ನು ಖರೀದಿ ಮಾಡಿ ದಿನಾಲು 1/4ಕಿ.ಗ್ರಾಂ ಮೊಳಕೆಯೊಡೆದ ಹುರುಳಿ/ಮಡಕಿಕಾಳು ತಿನ್ನಿಸಬೇಕು. ಪಶು ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ಉಚಿತವಾಗಿ ದೊರೆಯುವ ಬೆದೆಗೆ ಬರುವಂತಹ ಗುಳಿಗೆಗಳನ್ನು ಹಾಕುವುದರಿಂದ, ಬರಡು ಎಮ್ಮೆ/ಆಕಳು ಬೇಗನೆ ಬೆದೆಗೆ ಬರುತ್ತವೆ. ತದನಂತರ ಕೋಣ/ಹೋರಿ/ಕೃತಕ ಗರ್ಭಧಾರಣೆ ಮುಖಾಂತರ ಗರ್ಭಕಟ್ಟಿಸಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಕಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಹೀಗೆ, ನೂತನ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳನ್ನು ರೈತರು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಾಗ ನಿಸರ್ಗದಲ್ಲಿ ಪಶುಗಳನ್ನು ಉಳಿಸಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ, ರೈತರಿಗೆ ಪಶು ಸಂಗೋಪನೆಯಿಂದ ವರ್ಷವಿಡೀ ನಿರಂತರ ಆದಾಯ ಬರುವುದರಿಂದ ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಸದೃಢರಾಗಬಹುದು.

ಧಾರವಾಡ ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಇತರಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಣ್ಣು ಪರೀಕ್ಷೆ ಸೌಲಭ್ಯವಿರುವ ಕೇಂದ್ರಗಳು

ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕೃಷಿ ವಿಜ್ಞಾನ ಕೇಂದ್ರವಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಮಣ್ಣು ಪರೀಕ್ಷೆ ಸೌಲಭ್ಯವಿದೆ. ಶುಲ್ಕ ಪಾವತಿಸಿ ಮಣ್ಣು ಪರೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಮಾಡಿಸಬಹುದು.

ಧಾರವಾಡ ಕೃಷಿ ವಿಜ್ಞಾನ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಕೃಷಿ ವಿಜ್ಞಾನ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಹಾಗೂ ಅವುಗಳ ವಿಳಾಸ

ಜಿಲ್ಲೆ	ವಿಳಾಸ	ಫೋನ್
ಹಾವೇರಿ	ಕೃಷಿ ವಿಜ್ಞಾನ ಕೇಂದ್ರ, ಹನುಮನಮಟ್ಟಿ, ತಾ: ರಾಣಬೆನ್ನೂರು ಜಿ: ಹಾವೇರಿ	೦೮೩೭೩-೨೫೩೫೨೪
ಧಾರವಾಡ	ಕೃಷಿ ವಿಜ್ಞಾನ ಕೇಂದ್ರ, ಸೈದಾಪುರ ಫಾರ್ಮ್, ಕೃಷಿ ವಿಜ್ಞಾನ ಕೇಂದ್ರ, ಧಾರವಾಡ	೦೮೩೬-೨೪೪೪೨೭೨
ಬಿಜಾಪುರ	ಕೃಷಿ ವಿಜ್ಞಾನ ಕೇಂದ್ರ, ಹಿಟ್ಟಳ್ಳಿ ಪಾರ್ಮ್, ಹಿಟ್ಟಳ್ಳಿ (ಎನ್.ಹೆಚ್.೧೩), ಬಿಜಾಪುರ	೦೮೫೩೨-೨೩೦೭೫೮
ಬಾಗಲಕೋಟೆ	ಕೃಷಿ ವಿಜ್ಞಾನ ಕೇಂದ್ರ, ಗ್ರಾಮೀಣ ಪೋಲೀಸ್ ಸ್ಟೇಷನ್ ಹತ್ತಿರ, ಬಾಗಲಕೋಟೆ	೦೮೩೫೪-೨೨೩೫೪೩
ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ	ಕೃಷಿ ವಿಜ್ಞಾನ ಕೇಂದ್ರ, ಬನವಾಸಿ ರಸ್ತೆ, ಶಿರಸಿ	೦೮೩೮೪-೨೨೮೪೧೧

ಬೆಳಗಾವಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ತುಕಾನಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿರುವ 'ಬರ್ಡ್ಸ್' ಸರ್ಕಾರೀತರ ಸಂಸ್ಥೆಯು ಕೃಷಿ ವಿಜ್ಞಾನ ಕೇಂದ್ರವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದೆ (08332-284978) ಮತ್ತು ಇದೇ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಂದು ಕೃಷಿ ವಿಜ್ಞಾನ ಕೇಂದ್ರವನ್ನು ಗೋಕಾಕದ ದಲ್ಲಿರುವ ಕೆ.ಎಲ್.ಇ. ಸರ್ಕಾರೀತರ ಸಂಸ್ಥೆಯು ಬೈಲಹೊಂಗಲದ ಮತ್ತಿಕೊಪ್ಪದಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದೆ (08288-292229) ಹಾಗೂ ಗದಗ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಹುಲಕೋಟೆಯಲ್ಲಿರುವ 'ಕೆ. ಹೆಚ್. ಪಾಟೀಲ್ ಫೌಂಡೇಷನ್' ಸರ್ಕಾರೀತರ ಸಂಸ್ಥೆಯು ಕೃಷಿ ವಿಜ್ಞಾನ ಕೇಂದ್ರವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದೆ (08372-289069). ಇಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಮಣ್ಣು ಪರೀಕ್ಷೆ ಸೌಲಭ್ಯವಿದ್ದು ರೈತರು ತಮ್ಮ ಜಮೀನಿನ ಮಣ್ಣು ಮಾದರಿಯನ್ನು ತೆಗೆದು ಇಲ್ಲಿ ನೀಡಬಹುದು. ಶುಲ್ಕ ಹಾಗೂ ಇತರ ವಿವರಗಳಿಗೆ ಆಯಾ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಸಂಪರ್ಕಿಸಿ.